

Monumentnummer*: 9112

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 december 1966
Kadaster deel/nr 82672/18

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Bergen op Zoom		Bergen op Zoom		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Sint-Annastraat	2			4611 TN	Bergen op Zoom		
Sint-Annastraat	4			4611 TN	Bergen op Zoom		
Sint-Annastraat	6			4611 TN	Bergen op Zoom		
Grote Markt	1			4611 NR	Bergen op Zoom		
Sint-Annastraat	8			4611 TN	Bergen op Zoom		
Grote Markt	1 a	a		4611 NR	Bergen op Zoom		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Bergen op Zoom	G				7765		
Bergen op Zoom	G				7745		

Omschrijving**

STADHUIS. Het tegenwoordige gebouw is ontstaan uit samentrekking van het huis "de Oliphant", het raadhuis en het huis "Leeuwenberg"; de beide laatste zijn in 1611 van een natuurstenen gevel voorzien. Het eigenlijke raadhuis, tussen Oliphant en Leeuwenberg, werd na 1397 gebouwd, toen het vorige verbrand was. Leeuwenberg, in 1461 vermeld, in 1480 handelsconsulaat van de Engelse kooplieden, werd in 1498 door de stad aangekocht. Aan de westzijde (links) van het raadhuis was van oudsher een poort naar de St. Annastraat en een bovenwoning, "De Oliphant" welke in 1516 door de stad werd aangekocht om er het kantoor van de Rentmeesters en de Weesmeesters te vestigen. De samentrekking van Leeuwenberg en raadhuis werd uitgevoerd door mr Joachim van den Delft en mr Geeraet van Eyck, onderscheidenlijk beeldhouwer en steenhouwer te Antwerpen. De gevel wordt afgedekt door kleine kantelen; de middendam, versierd met beelden in nissen, wordt bekroond door een topgevel met voluten en obeliskken. Het bordes is bij de restauratie in 1932-'38 door J. van Heeswijk aangebracht, ter vervanging van een dubbele trap met vazen en leeuwen uit 1740.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De benedenvensters en de ingang worden gedekt door uitgemetselde en geprofileerde ellipsvormige togen en bevatten, evenals de bovenvensters, en de vensters aan de St. Annastraat, stenen kruiskozijnen. Tegen de achtergevels, in 1619 vernieuwd, in 1917 verbouwd, staat een ronde traptoren met natuurstenen banden, gevelsteen (waarop, in vernieuwde letters, het jaartal 1389) en een loden kruisbloem. De oostzijde van deze binnenplaats achter het gebouw wordt ingenomen door een vleugel met gedichte gelijkvloerse galerij van hardstenen zuilen met geprofileerde achtkante voetstukken en met koolbladkapitelen, waarop korfbogen met blokwerk van natuursteen (16e eeuw) en een verdieping uit 1638 (blijkens jaarankers) met natuurstenen banden, vensters met ellipsvormige togen en aan het noordeinde een trapgevel. Deze achterzijde is in 1954 gerestaureerd. Aan de noordzijde van de plaats een muur waartegen twee hardstenen zuilen gelijk die van de galerij en bekroond door schildhoudende leeuwen. Tussen de zuilen een poortje gedekt door een korfboog. Inwendig twee kelders met kruisribgewelven op twee natuurstenen zuilen, in de trant der Scheldegotiek en overblijfsel van een ouder bouwwerk (XIII B). In de hal een balkenzoldering op geprofileerde kraagstenen (XV B) en een van elders hierheen overgeplaatste laatgotische natuurstenen schouw met rankenfries om de boezem. Onder de moerbalken in de Grote Zaal geprofileerde sleutelstukken en kraagstenen (XV B). In de trouwzaal een rijk beeldhouwde schouw, in 1521 vervaardigd door Rombout Keldermans, in 1840 uit het Markiezenhof hierheen gebracht. Dit monumentale werk is versierd met een groot reliëf, voorstellende St. Christoffel te weerszijden leeuwen met banieren, waarop de wapens Glymes en Brimeu; laatgotische en renaissance siermotieven dooreen. In deze zalen portretten van opeenvolgende heren van Bergen. Gesneden trap uit 1619 naar de verdieping. Raadszaal met 17e eeuwse eiken schouw en wandkastjes (XVIII A) en stucplafond uit 1753. In de andere vertrekken balkenzolderingen met geprofileerde sleutelstukken. In de geveltop een klok, in 1614 door Peeter van den Gheyn. De gevel van het bijbehorend huis "De Olifant" wordt beneden ingenomen door de wijde elliptische poortboog naar de St. Annastraat, onder uitgemetselde toog, en een vertrek daarnaast, dat in de 15e eeuw als winkel fungeerde. Het bovendeel is in 1611 enigszins aangepast aan de nieuwe stadhuisgevel en wordt bekroond door twee dakkapellen met kruiskozijnen en trapgevels die bij de restauratie naar oude afbeeldingen zijn gebouwd.

Hoofdcategorie

Bestuursgebouwen, rechtsgebouwen en overheidsgebouwen

Subcategorie

Bestuursgebouw en onderd

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument